

**ФОНД ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО
СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ
НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ**

ПРАВЛІННЯ ФОНДУ

ПОСТАНОВА

23.07.2014

м. Київ

№ 13

Про перспективні завдання Фонду та заходи із своєчасного реагування на виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами

Відповідно до частини 1 статті 11 Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”, правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (далі – Фонд)

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Інформацію про перспективні завдання Фонду та заходи із своєчасного реагування на виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами, взяти до відома (додається).

2. На наступному засіданні правління розглянути це ж питання зі співдоповідями представників сторін у складі правління Фонду та директора Державного центру зайнятості.

Голова правління Фонду

С. Кондрюк

Про перспективні завдання Фонду та заходи із своєчасного реагування на виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами

Розвиток подій на ринку праці формується, насамперед, під впливом наслідків економічних процесів, які відбуваються країні.

У 2014 році очікується погіршення ситуації на ринку праці. Вже за результатами I кварталу поточного року відбулося скорочення зайнятості та зростання безробіття. Так, у I кварталі 2014 року чисельність зайнятого населення, у порівнянні з I кварталом 2013 року, зменшилася на 683,3 тис. осіб та становила 19,4 млн. осіб. Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці, зріс з 8,0% до 8,8% економічно активного населення.

Середньооблікова кількість штатних працівників у травні поточного року, порівняно з відповідним місяцем минулого року, скоротилася на 317 тис. осіб до 9,4 млн. осіб.

Спостерігається зростання чисельності працюючих в умовах вимушеної неповної зайнятості. Чисельність таких працівників у I кварталі поточного року склала 733 тис. осіб, що на 15% більше у порівнянні з відповідним періодом 2013 року.

З початку року станом на 18 липня попереджено про можливе звільнення 129 тис. працівників, зокрема, у Донецькій області – 12 тис. осіб, у Дніпропетровській – 11 тис. осіб, у Запорізькій – 8 тис. осіб, у Харківській – 7,6 тис. осіб, у м. Києві – 23 тис. осіб. На багатьох підприємствах обсяги вивільнення є критичними. У першому півріччі поточного року роботодавці зайняли вичікувальну позицію, знижували витрати та частково скорочували персонал.

В умовах сьогодення зростає рівень внутрішньої міграції. Вимушені переселенці вносять додаткове навантаження на ринок праці центральних і західних регіонів України, що впливає на рівень безробіття. Сьогодні це серйозний виклик щодо забезпечення таких людей роботою на місцях.

Відповідно до прогнозу Мінекономрозвитку та Мінсоцполітики у 2014 році прогнозується зростання рівня безробіття до 10,2% проти 7,2% у минулому році. Прогнозний рівень безробіття у 2015 році складає 9,8%.

Те, що безробіття до кінця року зростатиме підтвердили науковці на засіданні круглого столу щодо можливостей створення нових робочих місць та збереження трудових колективів, який відбувся 16 липня в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості. Учасники цієї дискусії прийшли до згоди, що процеси, які відбуваються на ринку праці, є віддзеркаленням змін в економіці і важливим сьогодні є врахування всіх ризиків щодо погіршення ситуації.

Також, прогностичні тенденції на ринку праці та можливості забезпечення зайнятості в сучасних умовах обговорювалися на засіданні Національної тристоронньої соціально-економічної ради, яке відбулося 17 липня. Було зазначено, що сьогодні сфера зайнятості знаходиться під впливом кризових явищ в країні, а також глобальних та геополітичних викликів. Сучасні виклики ринку праці посилюються зростанням інфляції, розірванням виробничої кооперації, обмеженням ринків збуту та очікуванням масових вивільнень працівників в реальному секторі економіки, особливо, в східних регіонах, де відбувається збройний конфлікт.

Інститутом підготовки кадрів державної служби зайнятості (далі - ПІК ДСЗУ) було проведено дослідження щодо сценаріїв розвитку ринку праці у 2014–2015 роках.

За даними експертів усі сценарії розвитку локальних ринків праці передбачають поступове зростання чисельності зареєстрованих безробітних.

За базовим сценарієм функціонування ринку праці до кінця 2014 р. очікується зростання чисельності безробітних до 587 тис. осіб (проти 437,5 тис. осіб станом на кінець червня 2014 року), на кінець 2015 року їх чисельність складе 530 тис. осіб.

За умови настання кризового сценарію на кінець 2014 року очікується близько 753 тис. безробітних, до кінця 2015 року – майже 694 тис. осіб.

За оптимістичним сценарієм на кінець 2014 року очікується 525 тис. безробітних, до кінця 2015 року – понад 470 тис. безробітних.

За висновками експертів, найнегативніші тенденції очікуються на сході України та в Дніпропетровській області. Найбільшим ризик вивільнення працівників буде у переробній промисловості, сільському господарстві, державному управлінні, оптовій та роздрібній торгівлі.

При здійсненні розрахунків проекту бюджету Фонду на 2015 рік взято до уваги прогноз середньомісячної чисельності одержувачів допомоги по безробіттю за песимістичним сценарієм.

У 2015 році проводитимуться структурні перетворення в економіці, модернізація стратегічних галузей та розвиток високотехнологічного виробництва, продукція якого буде конкурентноздатною на європейських ринках.

Всі ці процеси супроводжуватимуться оптимізацією чисельності працюючих на підприємствах та потребою у здійсненні державною службою зайнятості професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників.

Разом з тим, експерти покладають великі надії на антикризові кроки уряду і планомірний рух України до поглиблення співпраці з Європейським Союзом, завдяки чому вектор українського ринку праці починає поступово змінюватися.

З урахуванням ситуації на ринку праці перспективні завданнями Фонду є:

1. Підвищення результативності співпраці з роботодавцями у формуванні повної бази вакансій та забезпечення їх потреби в укомплектуванні вільних робочих місць.

2. Здійснення профілактичних заходів з метою збереження трудового потенціалу та запобігання масовому вивільненню працівників, підтримка роботодавців та працівників шляхом виплати допомоги по частковому безробіттю.

3. Організація професійного навчання зареєстрованих безробітних, які не мають професії, потребують перепідготовки або підвищення кваліфікації, виключно на замовлення роботодавців, а також для провадження підприємницької діяльності.

4. Розширення видів громадських робіт, посилення співпраці з органами місцевого самоврядування для забезпечення тимчасової зайнятості громадян.

5. Підтримка підприємницької ініціативи безробітних з метою пом'якшення напруги на ринку праці.

6. Суворе дотримання фінансової дисципліни та жорсткої економії коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

7. Розробка законодавчих ініціатив із своєчасного реагування на виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами.

Реалізація зазначених завдань сприятиме вирішенню питань зайнятості та соціального захисту населення від безробіття в умовах сучасних викликів на ринку праці, пов'язаних з кризовими явищами.

Державною службою зайнятості значна увага приділяється підвищенню результативності співпраці з роботодавцями у пошуку вакансій, забезпечення їх потреби в укомплектуванні вільних робочих місць. Здійснюється підтримка роботодавців у створенні нових робочих місць шляхом компенсації їм єдиного внеску в разі працевлаштування безробітних.

Реалізація профілактичних заходів, зокрема підтримка роботодавців шляхом виплати допомоги по частковому безробіттю сприятиме збереженню трудового потенціалу та запобігатиме значному вивільненню працівників. Зараз завершується робота щодо спрощення механізму виплати допомоги по частковому

безробіттю. Служба зайнятості відслідковує інформацію про заплановане масове вивільнення працівників та бере активну участь у роботі спеціальних комісій для вжиття заходів щодо запобігання різкому зростанню безробіття під час масового вивільнення. Організуються заходи для роботодавців, в тому числі комплекс спеціальних заходів у разі запланованого вивільнення працівників та інші.

Для забезпечення більш швидкого укомплектування вільних робочих місць кваліфікованими працівниками відповідно до потреб роботодавців здійснюється професійне навчання безробітних, що максимально наближене до вимог виробництва та соціальної сфери.

Постійно проводиться робота щодо удосконалення системи професійного навчання безробітних, в першу чергу на базі центрів професійно-технічної освіти державної служби зайнятості.

До молоді, яка не має досвіду роботи будуть застосовуватись програми стажування на робочому місці. Такі програми дають можливість набуття практичного досвіду на конкретному робочому місці, і в подальшому працевлаштуватися на обране місце.

До осіб, що втратили роботу та довгий час не працювали будуть застосовуватись програми перепідготовки, підвищення кваліфікації шляхом стажування або вивчення цільових навчальних програм відповідно до вимог конкретного робочого місця. Такі програми є короткотерміновими і дозволяють прискорити повернення людини до праці.

З метою підтримки вітчизняного виробника особлива увага приділятиметься підготовці кадрів відповідно до потреб роботодавців на їх замовлення для переробної промисловості, сфери обслуговування населення, будівельної та транспортної галузей (зокрема: будівництва доріг та мостів), фермерського господарства, сфери туризму, готельного та ресторанного обслуговування та інше.

Здійснюється видача ваучерів з метою підтримання конкурентоспроможності осіб віком старше 45 років на ринку праці шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності.

З метою підтримки безробітних у започаткуванні власної справи виплачується допомога по безробіттю одноразово для організації підприємницької діяльності. Для зареєстрованих безробітних, які виявлять бажання відкрити власну справу, проводиться навчання основам підприємницької діяльності. Під час навчання або участі у семінарах майбутній підприємець може підготувати бізнес-план своєї власної справи.

Процес розробки бізнес-плану допомагає чіткіше уявити можливості і кон'юнктуру обраного бізнесу, ресурси, які мають залучатися, кількість і професійно-кваліфікаційні характеристики працівників, потрібних для здійснення обраної бізнесової діяльності, та перспективи розвитку бізнесу.

Для забезпечення тимчасової зайнятості та матеріальної підтримки в період пошуку роботи, в умовах скорочення попиту на робочу силу, служба зайнятості залучає безробітних до громадських та інших робіт тимчасового характеру.

Серед перспективних завдань Фонду на поточний рік правлінням Фонду визначено зокрема здійснення профілактичних заходів з метою збереження трудового потенціалу.

Одним із інструментів реалізації цього завдання є профорієнтаційна робота державної служби зайнятості.

На сучасному етапі актуальним є підвищення рівня доступності інформаційно-роз'яснювальних та профорієнтаційних послуг для цільових груп населення в умовах розширення спектру таких груп. Зокрема потребують особливої уваги вимушені мігранти з Автономної Республіки Крим, Донецької та Луганської областей.

Важливим інструментом профілактики безробіття є також робота щодо посилення мотивації молоді до оволодіння професіями, затребуваними в реальному секторі економіки.

Це питання є актуальним як у профілактичному аспекті – для молоді, яка навчається, так і для безробітної молоді.

В умовах сучасних загроз на ринку праці дієвим механізмом впливу на прискорення працевлаштування є здійснення постійного інформування населення щодо послуг державної служби зайнятості. Проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота, зокрема через засоби масової інформації та шляхом інформування населення через інформаційні та Інтернет-ресурси державної служби зайнятості.

Особлива увага приділяється наданню послуг зі сприяння у працевлаштуванні вимушеним мігрантам з АР Крим, Донецької та Луганської областей. Для надання їм оперативної допомоги службою зайнятості проводяться виїзні заходи з використанням мобільних центрів зайнятості та мобільних центрів профорієнтації.

З метою забезпечення своєчасного реагування на виклики на локальних ринках праці здійснюється щоденний моніторинг реєстрації та працевлаштування безробітних в Донецькій, Луганській та Харківській областях. Також, щоденно проводиться моніторинг звернень громадян, з числа мешканців АР Крим і міста Севастополя, Донецької та Луганської областей, які звернулися за сприянням у працевлаштуванні до інших регіонів України.

Заходи оперативного реагування у разі стрімкого зростання безробіття:

- продовження тривалості робочого часу для прийому громадян, у тому числі організації прийому у вихідні дні, встановлення гнучкого графіку прийому для спеціалістів;
- збільшення кількості робочих місць для прийому громадян, у тому числі залучення спеціалістів інших відділів базового центру зайнятості та спеціалістів регіонального рівня;
- оперативного визначення шляхів заповнення вакансій, що не укомплектовані тривалий час;
- запровадження жорсткого контролю за підбором підходящої роботи та виконанням безробітними письмових рекомендацій щодо сприяння працевлаштуванню;
- проведення виїзних заходів, у тому числі з використанням мобільних засобів інформування;
- впровадження нових підходів з обслуговування клієнтів державної служби зайнятості.

Розробка законодавчих ініціатив із своєчасного реагування на виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами

Державною службою зайнятості продовжується робота щодо удосконалення нормативно-правових актів з питань зайнятості та соціального захисту населення від безробіття. Зокрема, напрацьовані законодавчі ініціативи стосуються запровадження фінансування витрат роботодавця на оплату праці при працевлаштуванні безробітних з числа осіб, які потребують додаткових гарантій. Це діти-сироти, неповнолітні та звільнені з місць позбавлення волі. Відповідні пропозиції надані Міністерству соціальної політики України.

Державний центр зайнятості брав участь у підготовці Міністерством соціальної політики України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України» (щодо посилення соціального захисту громадян, які переселяються з регіонів проведення антитерористичної операції). Проект спрямований на вирішення питання спрощення процедури реєстрації в державній службі зайнятості громадян, які переселилися з регіонів проведення антитерористичної операції (далі - АТО).

Для сприяння зайнятості громадян України, які переселилися з регіонів проведення АТО, за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття пропонується здійснення фінансування транспортних витрат, пов'язаних з переселенням в іншу місцевість та працевлаштуванням за направленням державної служби зайнятості зареєстрованих безробітних.

Крім того, з метою оперативного надання матеріальної підтримки громадянам, які переселяються з регіонів проведення АТО, пропонується закріпити, що частина допомоги по безробіттю таким особам може бути виплачена авансом протягом декількох днів з дня реєстрації в службі зайнятості.

Також, законопроектом пропонується виключити вимоги щодо пропорційного фінансування організації громадських робіт для зареєстрованих безробітних за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та місцевих бюджетів. Це дасть можливість забезпечити тимчасову зайнятість та додаткову матеріальну підтримку більшій кількості зареєстрованих безробітних, у тому числі переселенців з АР Крим та території проведення АТО.

Державним центром зайнятості розроблено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 198 «Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу», який погоджено із центральними органами виконавчої влади та соціальними партнерами. Зазначеними змінами спрощується процедура набуття громадянами України, які переселилися з тимчасово окупованої території, статусу безробітного та скорочується перелік необхідних документів для його набуття. Також, удосконалюються деякі положення чинного нормативно-правового акту з урахуванням сучасних суспільно-політичних викликів, зокрема, доповнюється перелік поважних причин нез'явлення до центру зайнятості громадян у встановлений для відвідування строк, передбачається надання можливості безробітним не відвідувати центри зайнятості в умовах настання надзвичайної ситуації.

Крім того, Державний центр зайнятості бере участь у міжвідомчій робочій групі з розроблення проекту програми створення та збереження робочих місць у Донецькій та Луганській областях.

Метою Програми є забезпечення стабілізації та відновлення та соціально-економічного розвитку східних регіонів України, створення нових робочих місць та стабілізації зайнятості на територіях, постраждалих від наслідків збройних конфліктів.

Державна служба зайнятості прийматиме активну участь у її виконанні.

Реалізація вищезазначених законодавчих ініціатив сприятиме стабілізації ситуації в сфері зайнятості східних регіонів, зокрема в рамках реалізації Програми створення та збереження робочих місць у Донецькій та Луганській областях.